

KETENBREED KIJKEN NAAR SCHEIDINGEN LEVERT NIEUWE IDEEËN OP

Bijna 50.000 relaties met minderjarige kinderen eindigen jaarlijks in een scheiding. Dat heeft gevolgen voor het welzijn van ouders én van hun kinderen. Zeker als een scheiding problematisch verloopt. Professionals en gemeenten krijgen dan met ingewikkelde vraagstukken te maken. Hoe kunnen alle betrokken partijen hier goed mee omgaan? Dat onderzoekt het net opgerichte leernetwerk Kind en Complexe Ouderrelatie in de regio Den Haag.

Leernetwerk trekkers Wendy van Vliet, verlies- en rouwtherapeut en accountmanager bij het Kenniscentrum Kind en Scheiding en pedagoog, onderzoeker bij TNO en expert op gebied van scheiding, Mariska Klein Velderman, vertellen wat het leernetwerk gaat doen.

Waarom is het leernetwerk nodig?

Klein Velderman: 'Het leernetwerk wil onderzoeken hoe we gezinnen rond scheiding het beste kunnen ondersteunen in de regio en uitwerken hoe we moeilijke situaties in de praktijk kunnen aanpakken. Want veel organisaties zitten met de handen in het haar als ouders langdurig met elkaar overhoopliggen. Zeker als kinderen het contact met een ouder (dreigen te) verliezen en niemand weet hoe het verder moet. Ondertussen hebben kinderen daar veel last van en kunnen er op lange termijn negatieve gevolgen van ondervinden. Hun schoolprestaties kunnen bijvoorbeeld omlaag gaan en ze kunnen problemen krijgen in vriendschappen en relaties.'

Het leernetwerk is een vervolg op het RegioLab

Van Vliet: 'Eerder was ik betrokken bij het [RegioLab Den Haag](#), waar we meer keken naar een nieuwe scheidingsaanpak, door een brug te slaan tussen zorg en recht en meer de-escalerend werken. In het Lab werkten we toe naar een andere zienswijze en aanpak, waarin we uitgaan van verbinden en vertrouwen (zie ook [Samen op weg naar een andere mindset rond scheiden](#)). Het RegioLab Den Haag liep van 2019 tot en met 2021 (er was ook een RegioLab Oost-Brabant) en viel onder het overheidsprogramma Scheiden zonder Schade. Het bestond uit professionals vanuit de rechtbank, advocatuur, de Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de preventieve en wijkteams in de regio Haaglanden, Midden-Holland en Holland Rijnland. We ontwikkelden drie pilots voor een andere manier van omgaan met scheiding. Zo probeerden we in de ene pilot uit hoe we de deskundigheid van professionals konden bevorderen om meer verbinding en vertrouwen tot stand te brengen bij alle betrokkenen. Verder experimenteerden we met een gezinsvertegenwoordiger, die het gezin van a tot z begeleidt en tijdens het scheidingsproces kan adviseren, verwijzen of het gezin een spiegel voorhouden. De derde pilot had als doel om contactverlies tussen kind en ouder te voorkomen.'

Klein Velderman: 'Dat leverde prachtige resultaten op en dus ontstond de wens om de samenwerking na Scheiden zonder Schade voort te zetten. Een leernetwerk is daar een goede manier voor.'

Van Vliet: 'Met het leernetwerk kunnen we met al de betrokkenen rond scheiding goed uitzoeken of een nieuwe zienswijze en aanpak echt werkt.'

Klein Velderman: 'Bovendien haken meer partijen in de regio aan, ketenbreed. De stevige basis van vertrouwen en begrip tussen de professionals vanuit beleid, onderzoek, zorg en recht dragen eraan bij dat goede plannen ook echt doorgaan en blijven bestaan als ze effectief blijken.'

Wat gaat het leernetwerk doen?

Klein Velderman: 'We betrekken nu ook ervaringsdeskundigen. Met elkaar onderzoeken we wat de gemeenschappelijke zienswijze vraagt van (aankomend) professionals. Herkennen ze de fasen in het scheidingsproces? Welke belemmeringen ervaren ze als ze willen werken vanuit vertrouwen en verbinden? Want dat is gemakkelijk gezegd, maar hoe doe je dat als jeugdbeschermer die verantwoordelijk is voor de veiligheid van het kind? Of als advocaat die de belangen van een ouder behartigt? Hoe kun je bijvoorbeeld vanuit de GGD al helpen de stress in gezinnen te verminderen en voorkomen dat scheidingen uitgroeien tot jarenlang getouwtrek waar niemand beter van wordt? Graag zouden we ook intervisie organiseren met professionals uit verschillende disciplines.'

Van Vliet: Een leernetwerk is een mooie manier om deze ingewikkelde opgaven op te pakken. En als de deelnemers in het leernetwerk overtuigd zijn van de aanpak, zijn zij meteen ook de ambassadeurs van die aanpak binnen hun eigen organisatie.

Klein Velderman: 'Zij krijgen weer dilemma's te horen van hun collega's, waarover we weer kunnen nadenken in het leernetwerk. Het helpt enorm als alle betrokkenen scheiding zien als een grote verandering waarbij ze gezinnen begeleiden. Dat vraagt een ketenbrede, gemeenschappelijke taal.'

Welke rol heeft die gemeenschappelijke taal?

Van Vliet: 'Termen als ouderonthechting of ouderverstoting klinken heftig, alsof er een van de twee "fout" is of schuldig. Zoek je een ander woord, zoals dreigend contactverlies, dan steek je automatisch al meer in op het zoeken naar verbinding en mogelijkheden om het contact juist niet te verliezen. Bovendien is er meer vanzelfsprekend aandacht voor verlies en rouw. Als je vanuit de zachte kant insteekt, kun je meer bereiken.'

Klein Velderman: 'Ik zie al verschuiving plaatsvinden: gelukkig hebben we het niet meer over vechtscheidingen, maar over complexe scheidingen. Bela de Vries maakt onderscheid tussen soorten scheidingen: harmonie-, conflict- en blokkadescheidingen. Andere termen gebruiken zorgt ervoor dat je op een andere manier kijkt naar wat in de weg staat en dat je nieuwe mogelijkheden ziet om aan de slag te gaan.'

Van Vliet: 'Wat niet meevalt, overigens. Want als je vanuit bijvoorbeeld de jeugdbescherming (GI) moet toezien op veilig opgroeien van kinderen, is je reflex om te controleren. Het vraagt dus echt een cultuuromslag van organisaties.'

Wat is een leernetwerk Kind en Complexe Ouderrelaties?

Anders kijken naar complexe scheidingen, nadenken over wat nodig is, kennis en ervaring uitwisselen en bijscholen waar nodig. Dat doet het leernetwerk Kind en Complexe Ouderrelaties, dat bestaat uit een kerngroep van onderzoekers, professionals (van de preventieve kant tot de jeugdbescherming, zorg en recht), beleidsmakers en mensen met ervaringskennis (zelf gescheiden of kind van gescheiden ouders) in de regio Den Haag (Haaglanden, Midden-Holland en Holland Rijnland). Met elkaar doen ze kleine onderzoeken in de eigen organisaties en ontwikkelen bijpassende scholing. Verder organiseert het netwerk [bijeenkomsten](#) voor andere geïnteresseerden.

Zorgt één zienswijze en aanpak voor minder complexe scheidingen?

Klein Velderman: 'Een scheiding is altijd complex door het verlies en de veranderingen die een gezin doormaakt. Een belangrijk doel voor mij is voorkomen dat kinderen erg veel last krijgen en houden van de scheiding. Je wilt kinderen helpen weerbaar worden en blijven, eraan bijdragen dat ze contact hebben met beide ouders en voorkomen dat ze worden blootgesteld aan conflicten tussen hun ouders.'

Daarnaast hoop ik dat we als maatschappij scheiden meer zien als keuze voor een nieuwe weg in het leven, al is dat ingrijpend. Dat ouders zich niet schuldig voelen of de scheiding ervaren als falen en weten wat ze kunnen doen om de scheiding zo soepel mogelijk te laten verlopen. Verder hopen we dat de betrokken professionals zich bewust worden van de fasen en processen die daarbij horen en helpen ouders en kinderen te ondersteunen om er zo sterk mogelijk uit te komen.'

Waarom heet het netwerk Kind en Complexe Ouderrelaties?

Klein Velderman: 'De situatie rondom scheiding is breder dan het proces van uit elkaar gaan. Dikwijls gaan er relatieproblemen aan vooraf en vaak komen er nieuwe partners in beeld en stief- of halfbroertjes en -zusjes. Die veranderingen raken kinderen en ouders ook.'

Wat hoopt het leernetwerk te bereiken?

Van Vliet: 'Dat mensen in de omgeving van het gezin in scheiding zich bewust zijn van hun rol en wat zij positief kunnen bijdragen. Dat (ook) zij niet het conflict, maar het verlies centraal zetten. Een ouder mag boos, verdrietig en opgelucht zijn. De omgeving mag een ouder een spiegel durven voorhouden dat hij of zij misschien onredelijk reageerde.'

Klein Velderman: 'Elke regio loopt tegen deze maatschappelijke vraagstukken rond scheiding aan. We hopen dat dit leernetwerk inspirerend is voor anderen om met elkaar te werken aan dit complexe probleem en om samen betere oplossingen te vinden.'

**FACTSHEET LEERNETWERK KIND
& COMPLEXE OUDERRELATIES**

**INTERVIEW KWARTIERMAKER
LEERNETWERK KIND &
COMPLEXE OUDERRELATIES**

**LEERNETWERKPAGINA KIND &
COMPLEXE OUDERRELATIES**

